

Конкурсни зборник XXV/9

зборник радова награђених учесника
XXV Светосавског књижевног конкурса

Књажевац, 2017

Конкурсни зборник XXV/9

зборник радова награђених учесника
XXV Светосавског књижевног конкурса

Издавач:

Народна библиотека „Његош“
Књажевац

За издавача:

Владана Стојадиновић

Уредник:

Владана Стојадиновић

Коректура:

Слободанка Станковић Илић

Ликовно-технички уредник:

Александар Цветковић

Тираж: 200

Штампа:

ISBN 978-86-87537-75-0

XXV СВЕТОСАВСКИ КЊИЖЕВНИ КОНКУРС

Народна библиотека „Његош“ први пут је расписала Светосавски књижевни конкурс у новембру 1992. године. Идеја организатора конкурса била је да се у Књажевцу подстакне књижевно стваралаштво и подрже млади, а и сви други аутори који се баве писањем поезије. Првих година на конкурс су учествовали и тада афирмисани књажевачки писци, попут Слободанке Станковић Илић. Поједини млади учесници, посебно аутори награђених радова, међу којима су Небојша Ђорђевић, Далибор Филиповић Филип, Ирена Спасић и Тамара Жикић, и касније су наставили да пишу и објављују поезију.

Светосавски књижевни конкурс с временом је прерастао просторне оквире књажевачке општине, па последњих година на њему учествују аутори из целе Србије, а осим за поезију, расписује се и за област кратке прозне форме. Како је током првих седамнаест година постојања конкурс дао културолошки допринос у Тимочкој крајини и шире, Библиотека од 2009. објављује конкурсни зборник награђених радова.

У новембру 2016. конкурс је расписан двадесет пети пут. Писало се на тему „Обичај из мог краја – значај и значење“.

Учесника на конкурс било је 84 – 26 одраслих и 58 аутора у конкуренцији до 15 година. На адресу организатора стигло је 112 радова (45 поетских и 67 прозних), тј. 53 у конкуренцији одраслих (45 поетских и 8 прозних) и 58 у конкуренцији млађих од 15 година (22 поетска и 37 прозних). Радови су пристигли из 18 места – из Књажевца, Београда, Белог Потока код Београда, Параћина, Ниша,

Зрењанина, Нове Вароши, Младеновца, Корбова, Бечеја, Вршца, Скорице, Инђије, Шида, Меленаца, Бачке Паланке, Земуна и из Пљеваља (Црна Гора).

У „Конкурсном зборнику XXV/9“ штампан је 21 рад. Радове је жири – Војислав Аранђеловић, књижевник, професор српског језика и књижевности и председник жирија, Слободанка Станковић Илић, књижевник, и Владана Стојадиновић, библиотекар, одлучујући усаглашено и једногласно, оценио као најуспелије.

Владана Стојадиновић

Очекивано и неочекивано (Запажања жирија)

У име жирија XXV Светосавског књижевног конкурса износим следећа запажања:

У категорији одраслих учесника конкурса постигнут је, генерално гледано, осредњи квалитет радова и, мада је конкурсна тематика пружала шире могућности прозаистима него песницима, одзив прозаиста био је мањи од очекиваног.

Ипак су награђени радови, и поетски и прозни, потпуно задовољили критеријуме жирија, а када је о осталим радовима реч, може се рећи да су тематски били доста разноврсни (везани за вашаре, косидбу, задушнице, давање крсних имена, љубавну магију у Тимочкој крајини и сл.), па су по одабиру мотива били занимљивији од оних са пречесто третираним мотивима (нпр. свадбени, божићни, ускршњи, славски обичаји и сл.).

У категорији млађих учесника конкурса генерално је остварен натпросечан квалитет радова, међутим, може се рећи да су поетски и прозни радови били неразноврсни, јер су се махом односили на божићне обичаје.

Такође се стиче утисак да су млади прозаисти имали извесне проблеме у приступу обради теме, а што је резултирало низом стилски добрих али тематски сличних „чињеничних приказа“ од којих је само мали број радова имао изражене елементе праве кратке приче.

Наравно, све напред изнето не односи се на награђене радове који су испунили све конкурсне захтеве и који су поред шире познатих „живих“ обичаја (свадба, крсна слава, покладе, Бадње вече, Преображење, Ускрс итд.) скренули пажњу на

старинске, претежно напуштене обичаје (лапот, музигруда, тлака и сл.) и лепе обичаје у појединим срединама (виђење првог зубића у Буцаку, Мали Божић у Херцеговини и сл.).

Ако се свим до сада изнетим запажањима о конкурсној грађи придода и околност да су у радовима уз обичаје често дотицане и обредне радње и веровања, то додатно потцртава етно димензију конкретних радова, чиме су донекле надмашена очекивања организатора конкурса.

Утолико се и на овом Светосавском конкурс, као и на претходним, показало да тематски профилисани књижевни конкурси испуњавају своју сврху у високој мери, а да организован рад са млађим ученицима конкурса постепено даје веома очигледне резултате, било где па и у нашој локалној средини.

Слободанка Станковић Илић

Награђени поетски радови

**у конкуренцији
одраслих аутора**

Слободан Ђекић из Вршца освојио је прву награду за поетски опис Божића савременим, чврстим, концизним стилем.

Божић

Зима у оџаку.
На трпези њива,
поред њиве плуг
и пиле
од теста.

Рођење Његово
и Звезда Водиља.
Бадњак на ватри.
радост у очима,
искра у жељама
чиста.

Славимо, Он је
љубав и праштање.
На поду слама,
колач на столу
и суво воће
за даровање.

Славимо. Он је
љубав и праштање.

Олга Манчић Лодика из Параћина добила је другу награду за детаљан и поступан опис српске славе савременим песничким стилем.

Кућна слава

Пали отац кандило
и трипут земљу љуби
славећи Бога

Мајка додаје тамњан
и даје сину да кади кућу

Окречена кућа
светом водицом попрскана
мирише босиоком

Дан зимски
а као да је лето
Топла нам срца
Весело дочекујемо госте

На прагу куће свештеник благосиља
Колач се сече

Тако Свети Никола
улази раширених руку
на дан славе...

Окупљени око Свеца
три се дана и ноћи
испричамо...

Трећа награда додељена је Душану Ружићу из Параћина за сликовит опис заборављеног обичаја и детаљан опис технике ткања свадбеног дара у функцији предсвадбеног обичаја, у песми написаној савременим стилем.

Разбој

Разбојник на разбојишту
харамбаша са хајдуцима
на ливади хајдучица
лепа пастирица.

Овце чува девојчица
за свог драгог на вретено
златно руно преде
па препреда.

Преслица, кудељица, канура
мека вуница, биљем бојена
на витло уз песму
сукала мотана

Душом кроз брдо густо
уденуте нити танке
на вратило живота
памучна основа

Срцем испредена, уплетена,
разношка, подношка, зев
чунком прошивена вуница,
па уткана.

Брдилом тврдо сабијена
балуцима ишарана
за сватове спремљена
шарена тканица.

О високој грани везана
истегнута више пута,
момци се на њу љуљали
и девојку љубили.

Девојачки мираз шареница
око драгог више пута опасана,
за појасом фрула и ласавка
око паса сабља димискија.

Сад је драги харамбаша
ране му лечи чобаница
мелем хајдучицом
и пољупцима.

За индиректно указивање на обичаје, изграђеним везаним стихом, а кроз набрајање низа веровања из давнине, похвалу жирија добио је Јован Н. Бундало из Београда.

Веровања у мом крају

У родном крају подно планине
и старе се жене могу подмладити,
казују нам веровања из давнине,
и још нас уче шта не ваља радити.

Не ваља звезде пре поноћи бројати,
не ваља празну колевку љуљати,
ни спавати на Ђурђевдан у појати.
Због тога ће те опанци нажуљати?

Не ваља да мрве на столу заноће,
ни треножац извртати наопако.
На мрве, кажу, гладни ђаволи хоће,
због треношца липсаваће стока лако.

На ваља предвече звиждати у кући,
нити кишобран у амбару отварати.
Звиждање би могло мишеве привући,
а кишобран може громове стварати.

На ваља смеће износити по мраку
ни ићи у кокошињац пре зоре.
Не ваља код ногу прескакати раку,
ни крај мртваца водити разговоре.

Ако не желиш да ти коса оседи,
не пери је средом када месец сија,
а само за доручак бели лук једи,
да би те волели пријатељ и прија.

Зашто је све тако, није ми баш јасно,
а можда сам важне часове преспаво,
сада учим вредно да не буде касно,
кад ђаво преузме обичајно право...

Похвалу жирија за лирски опис свадбеног обичаја, изграђеним везаним стихом, добила је Слађана Поповић Манџукић из Скорице.

Не касајте гојни ати

Не касајте гојни ати тако брзо у обзорје,
не ломите ломно борје поред друма,
још на здравац летње замириса праскзорје,
још росне су те ливаде, зелена је густа шума.

Мајка мени зором свадбени венац плете,
у увојке уплиће стручак жутог смиља,
на груди ми ставља грану рузмарина,
скуте кити тканицом од седефног ковиља.

Кад ми драги у бошчи донесе дарове
с милим деверима што кроз јутро језде
сва гиздава шетам кроз очеве дворове,
на лепоти завиде ми над облаком звезде.

Нек се ветрови забраве у тихе дубраве,
кад мој драги стрели будимку јабуку,
нек певице певају ко птице у влатима траве
док златним прстеном прстенује ми руку.

Не гоните тако брзо у обзорје гојне ате,
да целивам сузно око невеселе мајке моје,
док ми нежно ниже жуте око врата дукате,
да јој кажем нека спрема платно за повоје!

Награђени прозни радови

**у конкуренцији
одраслих аутора**

Александар М. Арсенијевић из Београда освојио је прву награду за лирску прозу мало познатом свадбеном обичају.

Свадбени обред испијања сунца из Језера завета светлозарних

Чујте ме, младенци чисти, овако вам збори Драгбрат, син Храбренов и потомак Сверода, праоца нашег, седам пута седми у низу жупана дежевских у земљи рашкој, посвећен за службу жупанску на горском вису Светлан зрацима Сварога – Сљњнца жизни, што држи све у животу!

Жениче, ако хоћеш да будеш срећан на овој земљи и да, радостан, гледаш синове својих синова како, кликћући, лове овим шумама и долинама, радујући се сунцу и ветру, киши и снегу, ожени се невестом која те воли свим својим срцем, дахом и утробом! И ти, невесто, ако хоћеш да будеш срећна на овој земљи и да се веселиш, слушајући песму и смех кћери својих кћери, док не испуните сав шâр земаљски, удај се за женика који те воли свим својим срцем, дахом и утробом!

Венчање ваше запечатите испијањем сунца из Језера завета светлозарних, по прадревном обичају живота, како чињаху преци наши од памтивека. У сунчано подне, на источној обали светог Језера, кад умине ветар и када језерска вода, умиривши се, постане бистра као роса, код Стене истине, клекните наги у воду до паса једно наспрам другог и, клечећи, захватите одсјаје сунца с глатке површи мирне воде. Ти, жениче, дај својој невести да испије сунце из твојих шака, да будеш сунце живота њеног до смираја њених дана земаљских. И ти, невесто, дај свом женику да испије сунце из

твојих шака, да будеш сунце живота његовог до смираја његових дана земаљских. Да вам загрљај буде сунчан изнутра у данима ведрим и часима сумрачним, у ноћима звезданим и часима тмине бездане. А кад се испуни време да, сити дисања, сунчане душе пређете из доњег у горњи свет.

Чујте ме, младенци свети: у вама је жубор живота, и послушајте ме, јер вам не зборим ја, Драгбрат, син Храбренов и потомак Свєрода, праоца нашег, седам пута седми у низу жупана дежевских у земљи рашкој, већ сунцезрачни Сварог - Сльньце жызны, што светлошћу држи све у животу!

Душан Мијајловић Адски из Ниша добио је другу награду за детаљан опис посмртног обичаја у форми кратке приче.

Између два света

Нисам могао да верујем; уместо да зову доктора, они су у помоћ позвали деведесетогодишњу старицу. Болесник је имао седамдесет година; већина је сматрала како се није за живота ваљано владао.

Брат и сестра, средњошколци, донели су воду у тестији. Вода је била захваћена са места где се две воде са два извора спајају. Ту и такву воду пребајала је поменута старица. Док је она то радила, у кући је завладао мук.

Деса, жена болесника, не би много погођена мужевљевом болестином. Био је доста старији од ње, а док је био при снази, причало се: често је на њу подизао руку.

Нико није ни помислио да оболелог Јордана пребаца у болницу. Морао сам, као човек који не припада породици и фамилији болесника, воду да држим у устима – то јест, ћутим! Такав је обичај у неким селима у мом крају, сваки је човек радо виђен гост, ипак, у породичне ствари није смео да се меша. Болесник је умро следећег дана. Приметио сам да покојник, за свет, у селу није био обичан човек. Сви су се плашили да се... далеко га било... Реч вампир није се изговарала.

Био сам запањен. Она старица је покојнику ишчупала неколико длака испод пазуха. Потом му је у лево ухо забола три мале игле, оне, за најтањи конач. Убрзо су донели венац белог лука који је старица положила крај ногу покојника. Руке му

беху, по хришћанском обичају, прекрштене... али глоговим прутом увезане.

Рекоше ми: бели лук је крај ногу, да не устане из гроба. Глогов прут: да му се једном и заувек смире руке; знао је и у позним годинама недужне да удари и на земљу обори.

Трећу награду добила је Снежана Марко-Мусинов из Земуна за изграђен стил и индиректан приступ теми кроз опис изузетно добрих суседских односа.

Изумирање малих значајних ствари

Има један обичај који се, с разлогом, полако губи у банатским селима, а био је уочљив јер се одигравао свакодневно, недељом посебно: свечарски-празнично, готово под обавезно.

Испред кућа, углавном приземљуша, скоро сваки домаћин је имао и уграђену клупу, без или са наслоном, прављену од дрвета или каквог другог материјала. Ко није ушорио своју клупу за смештање домаћина након напорног рада, износио би шамлицу, трножац или обичну столицу у жељи за дружењем. Недељом би се препричавало ко је кога видео у центру, ко је био на служби у цркви, која је њива на продају, и сви текући аброви су се могли сазнати од уста до уста.

Била је то бесплатна, опуштајућа забава, саветодавног карактера по потреби. Дешавала су се довикивања преко улице јер ни промет возила није био учестао, тек покоји бициклиста, и то је то. Лети би прошао и сладолеџија, гласно се оглашавајући и хвалећи свој производ. Освежавајуће кугле сладоледа лизале су се у сласт након тек обављеног ручка.

Разговори су се водили о широком дијапазону тема. Жене су предњачиле у једним, мушкарци у други. Налазили су заједнички језик у трећим. И, сви задовољни. Знало се и ћутати; свако пред својом улазном капијом, сам, са својим мислима, а

у друштву различитих личности око себе. Нико не би замерио. Већ сутрадан би он био тај, ћутљиви.

Суседски односи су се чували баш као и породични и родбински. Ту, на улици се договарало ко коме треба да оде у испомоћ ако се довршава кућа, гради амбар, копа бунар, сеје, сади, окопава, оре, ко ће да буде главна куварица на свадби, ко помоћно особље, колико кецеља треба сашити за ангажоване, колико кифлица за даћу умесити... Свака ситуација захтевала је договор. А, било га је.

Данас, свака вашка углавном ради обашка.

Награђени поетски радови

**у конкуренцији млађих
од петнаест година**

Прву награду освојила је Катарина Радивојевић, ученица 8/2 ОШ „Дубрава“ из Књажевца, за песму у којој изграђеним везаним стихом и уз дозу хумора даје детаљан опис свадбених обичаја.

Обичај из мог краја

Завичај мој драги обичаја пун,
кад се свадба прави иду сви на друм.
Поскачу у коло и млади и стари,
за бол и проблеме тад нико не мари.
Док цео крај чује трубаче и трубе,
од среће ће младенци на глави да дубе.
На челу колоне лажљин крчаг иде,
од ракије љуте свима усне бриде.
У рукама младожење стоји стара пушка,
да погоди јабуку треба спретност мушка.
Стари сват у руци барјак чврсто држи,
заклели се младенци на љубав до сржи.
Девер са девером за младу се бори,
„Млада вреди више!“, младин девер збори.
Сваку српску свадбу кум и кума красе,
свадбена нам трпеза мора имат прасе.
Преко крова сито бацила је млада,
кажу стари људи склад ће ту да влада.
Младожења младу преко прага носи,
млади лице скривено због вела у коси.

Другу награду добила је Владана Рајковић, ученица 3/2 ОШ „Дубрава“ из Књажевца, за тематски свеж рад о мало познатом обичају из Буџака, остварен добрим везаним стихом.

Први зубић

Прича мени моја бака
лепе обичаје из Буџака.

Обичаја много има,
она их радо дели са свима.

Кад се беби први зубић јави,
у кући се данима слави.

Срећник је онај ко зубић први угледа,
он купује беби поклоне и све од реда.

Обавезно даје беби на дар
неку белу ствар.

Тако ће јој зуби бити бели
и увек ће да се смеје и весели.

И мој зубић први бели,
славио је комшилук цели.

Добила сам хаљиницу белу,
носила сам је свуд по селу.

Сада су ми зуби сјајни и бели,
па ме то баш весели.

Свима причам све што ми је рекла бака,
да се не забораве лепо обичаји из Буџака.

Трећу награду добио је Петар Јовановић, ученик 4/2 ОШ „Вук Караџић“ из Књажевца, за остварену атмосферу песме, написане везаним стихом.

Бадње вече

На Бадње јутро домаћин храст сече,
раскошни бадњак палимо увече
и очекујемо искре среће.

На поду је слама, на столу свеће
и разне ђаконије – пите, ораси,
и две рибе повеће.

Уноси се бадњак, лете бомбоне, парице,
деца их скупљају,
у пећи прште варнице.

Колико искрица – толико парица,
Колико искрица – толико срећица,
Колико искрица – толико здравица!

Ломи се чесница.
Дукат је извукла Милица.

За успешно дочарану паралелу између начина живота прошлости и садашњости, похвалу жирија добила је Калина Раденковић, ученица 4/2 ОШ „Вук Караџић“ из Књажевца.

Обичаји из мог краја

Причала ми бака обичаје из мог краја
Причала ми је да свако женско дете
Морало да зна да хекла и плете.

Причала ми бака како сеишло
На игранке и „седење“ неке
А не у клубове и дискотеке.

Причала ми бака како су
Деца носила јелек и опанке
А не дуксеве и јадранке.

Причала ми бака обичаје из мог краја
Причала ми ко сам, одакле долазим
И да се тиме поносим.

Андреа Стојковић, ученица 4/2 ОШ „Вук Караџић“ из Књажевца, добила је похвалу жирија за занимљив избор обичаја и изражену породичну атмосферу у песми.

Покладе

Покладе, ко зна шта је то?
Обичај је.
Ватра се велика заложу, па се деца окупе.
Прескачу је, деца воле покладе.

После прескакања тог,
олупљено је јаје, на концу у руци родитеља мог.
А деца се труде
и имају наду
да јаје без помоћи руку загризу
и победу са собом однесу.

А јаје клизаво је,
да га загризу тешко је
и без помоћи обе руке
постоје велике муке.

За опис више обичаја добрим везаним стихом,
похвалу жирија добила је Сара Вучић, ученица 2/2
ОШ „Дубрава“ из Књажевца.

Обичаји из мог краја

У мом дивном крају,
у источном рају,
поштују се обичаји
о празницима и удаји.

Када је свадбено весеље,
носе се хаљине беле,
а младожења сад у шали
из пушке јабуку нишани.

За Бадње вече
месе се разне погаче
и парица у њих стави
да у дому има пара и љубави.

Када је крсна слава
у кући се тад не спава,
славска свећа гори
и смех гостију се ори.

Ускрс деци пуно прија,
права је еуфорија,
шарају се јаја, уреде,
лупају до победе.

Обичаји ови стари
пуни су својих чари,
поштују их сви у крају
и о њима причају.

Награђени прозни радови

у конкуренцији млађих
од петнаест година

Прву награду освојила је Милица Цветковић, ученица 8/2 ОШ „Вук Караџић“ из Књажевца, за изграђен стил, потпун одговор на тему и лирски приступ у прозном раду са елементима кратке приче.

Обичај из мог краја

Златни снег пролетао је поред прозора. Био је то један од оних старинских прозора, светлобраон боје, искрзан од отварања и затварања, један од оних прозора на којима су се стакла, испуцала од старости, мењала заједно са новим генерацијама које су живееле у тој кући. Памтим да сам снежнобели капут ове године дочекала у новембру и, колико год сви оклевали, ја сам била пресрећна да на својим рукама држим беле пахуље топећи се од милине, и оне а и ја.

Седела сам поред руменог пламена слушајући благо пуцкетање и осећала мирис сувог дрвета који је допирао из пећи. Преко пута мене седела је жена белог тена и руменог лица, црних очију и насмејана, али помало погрбљена и исцрпљена од рада на њиви. Њу сам познавала од малих ногу јер је комшиница моје баке и јако сам волела да седим у њеној старинској кућици. Док је у мени одзвањала реч „покладе“, посматрала сам зелени креденац, извезене чаршаве, а бака Живица је на сто изнела шољицу кафе, мени пружила бистри сок од вишања и започела причу: „Покладе су празник, тој остало од старину. там куде онај наш дуд, вржу се љуљке и онда се цело село туј љуља“. Празник покладе се дешава уочи Великог поста и након тог празника почиње ускршњи пост. Једне недеље се славе Масне покладе а друге Беле покладе, и уколико питате

децу шта је то занимљиво у покладама, рећи ће вам клоцање.

Обешен о лустер виси конач у који је прве недеље умотано месо, а друге недеље јаје. Стојећи са супротних страна, док се конач врти, деца морају да загризу месо или јаје и то држећи руке на леђима. Увече, у мом селу се пали један сноп сламе који се закачи на вилу и носи кроз село уз повике: „Олалија бунталија!“. Потом се то баца у реку. Паљењем ватре народ се бранио од злих сила.

Празник пролази у весељу, а старијим људима овакви догађаји дају осећај да има још младих који ће испунити село својим породицама.

Другу награду добила је Лана Воштинић 3/1 ОШ „Вук Караџић“ из Књажевца, за занимљив прилаз теми и стилски добро изграђену причу.

Обичај из мог краја

Волим да причам са својом баком, она је пуна прича о нашим обичајима.

Играјући се у селу, пронашла сам стари албум у фиоци који је пун црно-белих, већ избледелих, фотографија. Док сам листала албум, моја бака је седела поред мене и објаснила да је на тим сликама заправо она.

На првој слици смо видели девојку у венчаници која држи нешто у рукама. Питала сам баку шта је то, а она ми је објаснила да је то сито и да се оно бацало после венчања кад младенци оду у свој нови дом. Тада млада узима од свекрве сито у коме се налази јабука, јабуку баца себи иза леђа а сито на кров куће. Ако остане на крову, онда ће и млада заувек остати у кући, а ако падне, онда млада то сито изгази.

Пажљиво сам је слушала, све ми је то било јако интересантно. На другој фотографији је била она са малим дететом у наручју. „То је било моје накоњче“, рекла је. Накоњче је најмлађе мушко дете из младожењине фамилије. Пре него што уђе у кућу, млада узима накоњче у наручје, подигне га, окрене три пута и пољуби га. То се ради да би млада и младожења имали пуно лепе и здраве деце.

Размишљала сам о свим тим дивним обичајима и било ми је драго што сам чула нешто што нисам знала, јер такви обичаји не би требало да се забораве.

Трећу награду добила је Теодора Тимилијић, ученица 4/2 ОШ „Вук Караџић“ из Књажевца, за критички прилаз суровом старинском обичају описаном у причи.

Обичаји мога краја

Љутиле су ме неке бајке још док су ми их причали. Касније сам читала оне у којима нема злих маћеха и неправедних људи. И мислила сам да се само у бајкама приповеда о суровом животу. А суров живот је био мојих предака.

Не волим да путујем на Стару планину. Брда су гола и каменита и натера ме та слика да се сетим приче о лапоту.

Некада давно у селима на Старој планини тешко се живело. Плодних ораница је било мало и жетве су биле сиромашне. Мало пшенице и кукуруза терало је људе у Папратни да штеде. Бедно су се хранили. Кромпир је био основна храна.

Тако тежак живот приморавао је људе да старце, када напуне шездесет година, воде на губилиште. Е, то је тај лапот. Обичај је био да том погубљењу присуствује цело село. На главу се жртви стављао кукурузни хлеб и говорило да хлеб убија старца.

Људска душа није више људска. Зар секиром или батином погубити оца? Зар је он непријатељ својој деци? Не могу да верујем да се није могло живети другачије. Могли су ти људи да напусте ове камените пределе и населе плодније крајеве.

За потпун одговор на тему, шири приступ и изражавање личних запажања о заборављеном обичају, трећа награда припала је Лени Лазаревић, ученици 4/1 ОШ „Димитрије Тодоровић Каплар“ из Књажевца.

Обичај из мог краја – значај и значење

Кад су празници, ја увек идем код баке и деке у село и тада ми поштујемо обичаје нашег краја. То су најчешће обичаји за Ускрс и Божић и ми их обележавамо као некада давно.

Постоје и обичаји који су заборављени. Један од таквих је обичај у нашем селу који се звао „тлака“. То је била „седењка“ жена из села на којој се прела вуна. Тада би у кућу дошло и по десет и више жена са преслицама – кудељама и вретенима, а домаћица би им поделила вуну од које би правиле предиво. Неке жене су предиво мотале у клупко. Деца би тада служила бомбоне и колаче, а мушкарци разговарали и пили ракију. Обично су се „тлаке“ одржавале када је била потребна велика количина предива за израду ћилимова, у току зиме. Испредена вуна служила је и за плетење џемпера, прслука и чарапа. Овакве „седењке“ у селу су за те људе биле разонода, јер није постојао ни телевизор ни компјутер. Овако су се људи уз рад дружили, а и млади се боље упознавали.

Нажалост, данас људи немају времена за оваква дружења, а ни потребе. Предмете које су наше баке правиле тада, сада су заменили неки нови, модернији. Како је било некада остаће само у причама које ће се преносити са старијих на млађе.

Адријана Ламбић, ученица 8/3 ОШ „Васа Чарапић“ из Белог Потока код Београда, за дочаравање прославе Малог Божића у Херцеговини добила је похвалу жирија.

Обичај из мог краја

Херцеговина је земља сунца, крша и камена, земља мојих прадедова. То поднебље је одувек познато по најбољем грожђу и чувеном вину.

Свака домаћинска кућа у том крају имала је бар по један виноград. Мој деда, отац моје мајке, волео је доста времена да проводи у свом винограду. Често га је обилазио па и онда када нема шта да се ради у њему.

На Мали Божић, 14. јануара, обичај је био да домаћин упали свећу која је већ паљена за Божић. Укућани би се помолили и после неког времена угасили би свећу комадом хлеба и вином. За Божић би обично пекли овна са роговима, а главу би остављали за Мали Божић. Тада би сваки домаћин, па и мој деда, кренуо са децом пут винограда. Бака би спремила корпу у коју би ставила хлеб, пршуту, вино, главу од овна и ситне колаче за децу. Био је то посебан празник коме су се сви радовали. Деца би се лепо обукла и једва чекала да крену. Путем су сусретали људе који су исто тако одлазили у свој виноград. Бака би ставила везени столњак, који је везла још као девојка и чувала га само за свечане прилике. Онда би сву храну на том столњаку сервирали и служили се. Кад би завршили са јелом, деда би симболично резао лозу и поливао вином. Затим би главу од овна ставио на грану винове лозе. Ово се радило да би у винограду био што бољи род.

Деда би тада запевао, а деца би се смејала. Њихова радост ширила се виноградом. Придружио би им се и ветар из чије фруле би излазиле најлепше песме. Док су одлазили кући, виноград би им махао својим гранама и захваљивао на посети.

Виногради у Херцеговини и данас имају богат род. Можда је и овај обичај на Мали Божић заслужан за то.

За занимљив избор и добар опис напуштеног обичаја, похвалу жирија добила је Даница Велојић, ученица 3/1 ОШ „Димитрије Тодоровић Каплар“ из Књажевца.

Обичај из мог краја

У мом крају постоји велики број обичаја. Неки су везани за женидбу, неки за рођење детета, а неки за крсне славе и празнике. Сви они постоје још из давнина. О њима смо сазнали од наших мајки и бака, а оне од својих.

Ја сам од моје баке сазнала за један обичај из њеног села, а тај обичај се зове музигруда. Он се примењивао један дан пре Ђурђевдана. Тада су људи на селу, тачније жене, брале пољско цвеће и поред реке плеле венце. Затим су музли овце, и првој овци коју помузу око врата стављали венац. Такође, жене су спремале ручак и месиле хлеб, а једно кувано јаја и умешен хлеб запаковали су у мравињак у близини куће. Све то су радили да овце дају више млека и да се јагње, односно за благостање породице.

Међутим, овај обичај се у мојој породици више не примењује, јер је мој прадеда, који сада на селу живи сам, стар и више не чува овце. Волела бих да такви и слично обичаји и даље постоје у мом крају.

За добар избор описаног обичаја, похвалу жирија добио је Вук Бранковић, ученик 3/1 ОШ „Димитрије Тодоровић Каплар“ из Књажевца.

Преображење

У нашем крају има пуно обичаја.

Један од њих је и паљење ватре насред села. То се обавља уочи празника Преображење. Деца сакупљају гранчице и сламу и стављају на гомилу. То се упали и прескаче. Около су стајали наши стари, сви су дошли да посматрају. Ми смо стајали у реду и чекали прескакање. Када сам питао баку, објаснила ми је да ватра тера зле силе. Следећег дана треба да се ради од свега по мало, да те Бог преокрене и да будеш вредан и добар преко целе године. Тако каже и име празника.

Садржај

<i>XXV Светосавски књижевни конкурс,</i> Владана Стојадиновић	3
<i>Очекивано и неочекивано (запажања жирија),</i> Слободанка Станковић Илић	5

Награђени поетски радови у конкуренцији одраслих аутора	7
<i>Божих, Слободан Ђекић (Вршац)</i>	9
<i>Кућна слава,</i> Олга Манчић Лодика (Параћин)	10
<i>Разбој, Дишан Ружић (Параћин)</i>	11
<i>Веровања у мом крају,</i> Јован Н. Бундало (Београд)	13
<i>Не касајте гојни ати, Слађана Поповић</i> Манџукић (Скорица)	15

Награђени прозни радови у конкуренцији одраслих аутора	17
<i>Свадебни обред испијања сунца из Језера завета светозарних, Александар М. Арсенијевић</i> (Београд)	18
<i>Између два света,</i> Душан Мијајловић Адски (Ниш)	20
<i>Изумирање малих значајних ствари,</i> Снежана Марко-Мусинов (Земун)	22

**Награђени поетски радови у конкуренцији
млађих од петнаест година..... 25**

Обичај из мог краја,
Катарина Радивојевић (Књажевац).....27
Први зубић, Владана Рајковић (Књажевац).....28
Бадње вече, Петар Јовановић (Књажевац) 29
Обичаји из мог краја,
Калина Раденковић (Књажевац).....30
Покладе, Андреа Стојковић (Књажевац).....31
Обичаји из мог краја,
Сара Вучић (Књажевац).....32

**Награђени прозни радови у конкуренцији
млађих од петнаест година..... 33**

Обичај из мог краја,
Милица Цветковић (Књажевац) 34
Обичај из мог краја,
Лана Воштинић (Књажевац) 36
Обичаји из мог краја,
Теодора Тимилијић (Књажевац).....38
Обичај из мог краја – значај и значење,
Лена Лазаревић (Књажевац) 39
Обичај из мог краја, Адријана Ламбић
(Бели Поток код Београда).....40
Обичај из мог краја,
Даница Велојић (Књажевац).....42
Преображење,
Вук Бранковић (Књажевац) 43

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

821.163.41-1(082.2)
821.163.41-32(082.2)
821.163.41-1-053.2(082.2)
821.163.41-32-053.2(082.2)

КОНКУРСНИ зборник : зборник радова
награђених учесника XXV Светосавског
књижевног конкурса. 25, 9 / [уредник
Владана Стојадиновић]. - Књажевац
: Народна библиотека «Његош», 2017
(Београд : Донат граф). - 46 стр. ; 24 cm

Тираж 200. - Стр. 3-4: XXV Светосавски
књижевни конкурс / Владана Стојадиновић.
- Стр. 5-6: Очекивано и неочекивано
/ Слободанка Станковић Илић.

ISBN 978-86-87537-75-0
1. Стојадиновић, Владана [уредник] [аутор
додатног текста]

COBISS.SR-ID 229707788